

משבר תאונות העבודה

השבוע האחרון היה שבוע קשה ביותר בתחום תאונות העבודה, לא פחות משישה עובדים נהרגו ובסך הכל תשעה נהרגו מתחילת החודש. כיום, ישראל מדורגת במקום השלישי ב-OECD מבחינת יחס ההרוגים בתאונות עבודה, כשמעליה רק קפריסין וטורקיה. במחצית הראשונה של שנת 2021 נרשמה עלייה של למעלה מ-50% במספר ההרוגים ביחס לשנה שעברה, כאשר נהרגו 37 עובדים מתחילת השנה, למעלה ממחצית מהם בתאונות בניין. בשנים האחרונות חל שיפור בטיפול הממשלתי בנושא הכאוב, אבל הוא עדיין אינו מספיק.

מה אפשר לעשות

ישנם מספר צעדים אותם יכולה לנקוט ממשלת ישראל באופן מיידי על מנת לשפר את המצב בתחום. חלקם הוזכר בדו"ח שהוציאה לפני שבע שנים ועדה מיוחדת בראשות אלוף (מיל.) אודי אדם שעסקה במלחמה בתאונות העבודה, חלק אחר הומלץ על ידי גורמים בינלאומיים כמו ה-OECD, ויש מביניהם שאף אושרו על ידי הכנסת והממשלה אך לא יושמו באופן מלא:

1. הקמת רשות לאומית למלחמה בתאונות העבודה – הרשות תרכז את כל העיסוק הממשלתי בנושא, ותכלול זרוע אכיפה, זרוע מניעה ומרכז למחקר ולניהול ידע בתחום. צעד דומה הומלץ על ידי ועדת אדם, אך לא אומץ על ידי הממשלה.
2. תמריצים לקבלנים – החלטת ממשלה 3382 משנת 2018 קבעה מנגנון שיגדיל את דמי ביטוח תאונות העבודה שמשלמים המעסיקים, בהתאם לרמת הסיכון. למרות ההחלטה, התקנות בנושא עדיין לא אושרו, והנושא תקוע אצל גורמי המקצוע במשרדי העבודה והרווחה והמשפטים.
3. אכיפת תקן הפיגומים החדש – לפני כשנה תוקנה תקנה חדשה שמחייבת את קבלני הבניין להחליף את הפיגומים שלהם לפיגומים חדשים העומדים בתקן אירופאי שהינו בטוח יותר. בשל בעיות שונות במנגנון הפיקוח ולחצים עזים של קבלנים, הפיקוח על מילוי התקנה עדיין מעוכב, ונדחה בכל פעם מחדש. יש לדרוש יישום מיידי של התקן.
4. פיקוח – מספר פקחי הבנייה בישראל הוא כמחצית מהממוצע ב-OECD. מספר הפקחים המצומצם לא יכול לחלוש על הכמות האדירה של אתרי העבודה בישראל. יש לדרוש הגדלה מיידי ומשמעותית של מספר הפקחים, כך שיתווספו כמאה פקחים לפחות.
5. שיפור מנגנון העיצומים הכספיים – כיום יכולים פקחי הבנייה להטיל קנסות ועיצומים כספיים על קבלנים שמפרים את הוראות הבטיחות. עקב מנגנון משפטי מורכב מדי, מעט מאד עיצומים מושטים בפועל על הקבלנים, גובהם נמוך מאד ולוקח זמן רב עד שהם מוטלים ונגבים. יש לבחון שינוי של המנגנון והפיכת ההליך לקל יותר, אולי בדומה למנגנון העיצומים של "חוק קמיניץ".

אביעד הומינר-רוזנבלום, מנהל מדיניות וחוקר בקרן ברל כצנלסון